

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

TURZA WIELKA

1. Nazwa

budynek mieszkalny

2. Czas powstania

pocz. XX w.

8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres

Turza Wielka 75
13-214 Uzdrawo

5. Przynależność administracyjna

województwo:
warmińsko-mazurskie

powiat:
działdowski

gmina:
Działdowo

6. Formy ochrony
**Ustawa z d. 23.07.2003 o
ochronie zabytków i opiece
nad zabytkami (art. 7)**

- wpis do rejestru zabytków:

.....
- ustalenia ochrony w MPZP
Gminy Działdowo - Uchwała nr
V/27/03 Rady Gminy Działdowo
z d. 21.02.2003

**Ustawa z d. 07.07.1994 Prawo
budowlane (art. 39. ust. 3)**

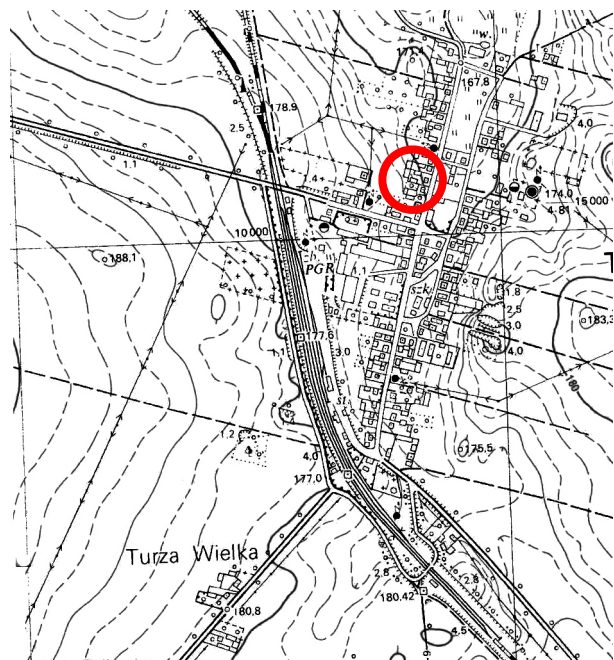
- Gminna Ewidencja Zabytków

7. Opracowanie karty adresowej

autor: Anna Majewska

data: listopad 2012r.

podpis:

9. Fotografia dodatkowa

10. Opis architektoniczny

Budynek wolnostojący, założony na planie prostokąta, 1-kondygnacyjny ze ścianką kolankową i częściowo użytkowym poddaszem. Na osi pseudoryzalit przechodzący w wystawkę zwieńczoną trójkątnym naczółkiem. Sytuowany kalenicowo. Murowany i tynkowany, wzniesiony na podmurówce z kamienia polnego. Dach dwuspadowy, kryty eternitem. Otwory okienne i drzwiowe o wykroju prostokątnym. Detal architektoniczny w postaci gzymsów cokołowego i podokapowego oraz kordonowego wydzielającego ściankę kolankową. Wokół przepruć ścianki kolankowej oraz pary okien w wystawce proste opaski. Naczótek wystawki akcentowany dekoracyjnym obramowaniem, w podstawie uskokowym, odcinkowym gzymsem przechodzącym w gzyms podokapowy. Okna dwudzielne – drewniane i PCV. Czteroskrzydłowe okna w szczycie i wystawce. Drzwi płycinowe z nadświetlem.

11. Stan zachowania

Zachowana bryła i kształt budynku oraz materiał wykonania. Częściowo wtórne tynki, pokrycie dachu, zmienione w przyziemiu wykroje otworów okiennych. Wtórna stolarka okienna, w szczycie i wystawce oryginalna.

12. Historia miejscowości lub obiektu

Pierwsza wzmianka o Turzy Wielkiej (*Groß Tauersee*) pochodzi z 1408r. Mieszkał tu wówczas Otto Kikoł. W 1482r. Mikołaj otrzymał 4 włóki sołeckie celem założenia wsi czynszowej, a w 1486r. 2 włóki lemańskie na prawie chełmińskim otrzymał Stanisław. Ks. Albrecht Hohenzollern nadał dziedziczne sołectwo w Turzy Wielkiej rodzinie Zakrzewskich. Dobra należały później do rodziny Finków herbu Ziemia. W 1544r. Albrecht Fink odstąpił Turzę Wielką w drodze zamiany Fryderykowi von Oelsnitz (Oleśnickiemu), marszałkowi nadwornemu. Majątek istniał tutaj jeszcze w okresie międzywojennym, właścicielem był Aleksander Kamiński.

13. Uwagi

Ze względu na wartości historyczno-kulturowe dokumentujące typ zabudowy regionalnej, obiekt ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków.